

Obiekt sakralny ściany wschodniej

baumit.com

Kompleks obiektów w Różanymstoku nierozzerwalnie związany jest z kultem religijnym obrazu *Wizerunek Matki Boskiej*. Jego ciekawa i mało znana historia warta jest przybliżenia, a samo miejsce – odwiedzenia. Kościół i klasztor zostały wzniesione w 2. poł. XVIII. Od lat pozostają w ciągłym użytkowaniu, poddawane renowacji w zakresie naprawy tynków, w której swój udział ma między innymi firma BaumiT.

BaumiT Sp. z o.o.
ul. Wyścigowa 56G
53-012 Wrocław
tel.: 71 358 25 00
www.baumit.com

Rys historyczny

Kościół jest trzynawowy, wzniesiony na rzucie krzyża łacińskiego, z prezbiterium zwróconym w kierunku południowym, całość ma styl barokowy, natomiast wystrój i ołtarze z ornamentami dekoracyjnymi – rokokowy.

Pierwotny kościół murowany dominikanie zaczęli wznosić w 1759 roku na wzór świątyni w Grodnie. W 1785 roku kościół konsekrowano, choć nie był jeszcze gotowy. Nie zbudowano wieży i kopuły nad skrzyżowaniem naw. Wieże przykryto namiotowymi prostymi dachami, a otwór na kopułę w transepcie zakryto stropem. W 1794 roku ukończono budowę murowanego klasztoru. Pierwotny klasztor dominikanów założono już w 1661 roku, aby stanowić pieczę nad obrazem i przybywającymi licznie pielgrzymami. Pierwszy obraz *Wizerunek Matki Boskiej* powstał w 1652 roku u malarza w Grodnie. Od 1658 roku zaczęły mieć przy tym obrazie miejsce wydarzenia, które uznano za cudowne i umieszczono obraz w specjalnie zbudowanym drewnianym kościele. Obraz został poświęcony 21 XI 1662 roku w dniu Ofiarowania NMP przez kanclerza kurii biskupiej ks. Kazimierza Jana

Wojsznarowicza. Biskup wileński Aleksander Sapieha w 1668 roku zatwierdził kult obrazu Matki Boskiej Różanostockiej.

Napływ wiernych przyhamował po utracie przez nasz kraj niepodległości. Różanystok, po ostatnim rozbiorze, znalazł się w zaborze pruskim, w utworzonej w 1799 roku diecezji wigierskiej. W 1807 roku Różanystok wraz z całym obwodem białostockim znalazł się w zaborze rosyjskim, w archidiecezji białostockiej. Po wojnach napoleońskich napływ wiernych, łacińskiego i wschodniego obrządku był ogromny. Na odpustach, zwłaszcza na Zielone Świątki, bywało do dwudziestu tysięcy wiernych. Po upadku powstania styczniowego nastąpił czas wzmożonego ucisku religijnego i narodowego. W 1846 roku władze carskie zamknęły klasztor dominikanów, a w 1866 roku rząd rosyjski zabrał kościół katolikom i zlikwidował parafię. Kościół razem z cudownym obrazem przekazano prawosławnym, którzy wewnątrz świątyni dostosowali do potrzeb kultu w obrządku wschodnim. Wystrój kościoła różanostockiego, zbudowanego przez dominikanów „jako monumentalna oprawa dla cudownego obrazu Matki Boskiej, przyciągającego

tysiące pielgrzymów”, zawierał pieczęlowicie opracowany program ideowy, mający „sła-
wić nie tylko Maryję, ale również świętych
Zakonu Kaznodziejskiego”. Niestety jego boga-
ty wystrój znamy jedynie z opisów z połowy
XIX w. W 1901 roku Różanystok przekazano
mniszkom prawosławnym z Grodna. Za ich cza-
sów w kościele zrealizowano najwięcej inwe-
stycji, ale i dokonano największych dewasta-
cji. Zburzono dwa boczne ołtarze, zniszczono
organy i dzwony. W sierpniu 1915 roku mnisz-
ki uciekły z Różanegostoku przed nadciągają-
cymi wojskami niemieckimi i zabrały ze sobą
słynący łaskami obraz Matki Boskiej. W trak-
cie działań wojennych klasztor zamieniono
na koszary, a kościół na magazyn.

Katolicy zaraz po wkroczeniu Niemców
rozpoczęli starania o odzyskanie kościoła.
W listopadzie 1918 roku został on im prze-
kazany. Rok później w wyniku starań bisku-
pa i proboszcza do Różanegostoku przyby-
li księża salezjanie. Od tego czasu opiekują
się parafią i prowadzą działalność oświato-
wą i wychowawczą. Starali się o odzyskanie
wywiezionego obrazu Matki Boskiej. Gdy się
to nie udało, zamówili nowy obraz na wzór
poprzedniego.

W dniu 8 IX 1929 roku odbyło się uro-
czyste wprowadzenie do świątyni nowego
obrazu Matki Bożej, namalowanego w war-
szawskim zakładzie Włodzimierza Tura. Ze
względu na planowaną koronację obrazu
w 1978 roku odnowiono całkowicie wnętrze
świątyni. W dniu 28 VI 1981 roku odbyła się
koronacja słynącego łaskami obrazu Matki
Boskiej Różanostockiej. Uroczystościom prze-
wodniczyli: ks. kard. Franciszek Macharski,
abp Henryk Gulbinowicz i bp Edward Kisiel.
W 1988 roku papież Jan Paweł II nadał kościo-
łowi w Różanymstoku tytuł bazyliki.

Mimo iż w 1954 roku władze państwowe
zlikwidowały gimnazjum salezjańskie oraz cały
ich zakład, obecnie „w nowych warunkach”
nadal prowadzą nie tylko parafię, ale i sze-
roko działalność wychowawczą i oświatową.

Wszystkie obiekty historyczne użytko-
wane przez wiele lat narażone są na oddzia-
ływanie szkodliwych czynników atmosferycz-
nych. Wcześniejsze remonty i przeróbki, ze
względu na zmianę wyznania i prowadzonej
liturgii, doprowadziły do bezpowrotnej utra-
ty oryginalnej substancji. Działania wojenne
oraz adaptacja czasowa klasztoru na koszary,
a kościoła na magazyn nie pomogła kondycji
technicznej obiektów. Problemy zawilgoco-
nych murów i kilka warstw tynków z różnych
materiałów, wykonanych w różnym okresie
to dodatkowe wyzwanie, czekające na wyko-
nawców prac remontowych. Przy tak dużej
powierzchni elewacji i wnętrzu, remonty prowa-
dzone są na bieżąco. Ze względu na wysokie

koszty odbywają się etapowo. Szeroka oferta produktowa firmy Baumit pozwala na dobór optymalnych rozwiązań w zależności od podłoża. Dla tej klasy obiektów współpraca na etapie planowania remontów między konserwatorem, projektantem i producentem materiałów jest zawsze obowiązkowa. Podobnie jak późniejszy nadzór nad prowadzonymi pracami aż do końca ich trwania daje najlepsze rezultaty. W renowacji stosowane są materiały zgodne z technologiami z czasów powstania z linii wapiennej. Strefy zawilgocone pokrywane są szeroko porowatymi tynkami renowacyjnymi WTA.

Zapraszamy do odwiedzenia naszej strony internetowej www.baumit.com, gdzie można zapoznać się z ofertą produktową firmy w szczególności w zakresie materiałów do renowacji zabytków. Karty techniczne poszczególnych materiałów zawierają pełne parametry wraz z zastosowaniem.

Maciej Iwaniec

*Konserwator Zabytków Architektury
Baumit Sp. z o.o.*

